

АПРОБИРАНЕ НА ИНСТРУМЕНТИ И ДЕЙНОСТИ НА ИЗСЛЕДВАНЕ В ОБУЧЕНИЕ ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК ОТ РАЗСТОЯНИЕ В ЕЛЕКТРОННА СРЕДА С ИНТЕРАКТИВНИ МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

Цветелина Господинова

Резюме

Статията представя предварителен експеримент, чиято цел е да апробира дейности от разстояние в електронна среда и инструменти за изследване на ефективността на обучение по английски език. Експериментът е проведен със студенти от Академията на Министерство на вътрешните работи, изучаващи общ английски език. Резултатите показват, че одобрението на студентите е по-високо за задачите с интерактивни методи. На база на тези резултати може да се твърди, че използването на интерактивни методи в обучение по английски език от разстояние в електронна среда са ефективни.

Ключови думи: интерактивност, електронни дейности, чуждоезиково обучение

Навлизането на технологиите във висшето образование постави много предизвикателства както пред обучаваните, така и пред преподавателите. С налагането на обучение от разстояние в електронна среда от м. март 2020 г. поради усложнената епидемична обстановка на висшите учебни заведения се наложи да се преосмисли дизайна на курсове и дейностите към тях, така че да отговарят на новата ситуация. В отговор на тази ситуация за нуждите на Академията на Министерството на вътрешните работи беше направен редизайн на курс по общ английски език. Беше приложен дейностно-ориентираният подход и бяха разработени дейности с интерактивни методи на базата на съществуващата учебна програма. С ог-

АПРОБИРАНЕ НА
ИНСТРУМЕНТИ
И ДЕЙНОСТИ НА
ИЗСЛЕДВАНЕ В
ОБУЧЕНИЕ ПО
АНГЛИЙСКИ ЕЗИК
ОТ РАЗСТОЯНИЕ В
ЕЛЕКТРОННА СРЕДА С
ИНТЕРАКТИВНИ МЕТОДИ
НА ОБУЧЕНИЕ

лед да се провери доколко новият дизайн е успешен е специално разработен инструментариум – анкета за оценка на мнение и карта за наблюдение. Проведено е изследване с цел да се апробират дейностите за обучение от разстояние в електронна среда. Направен е анализ от гледна точка на видовете интерактивност (обучаван-обучаван, обучаван-преподавател, обучаван-материал и обучаван-технологии) на база на попълнена карта от наблюдение. На база на изводите от този анализ е създаден дизайн на същинския експеримент, който не е обект на тази статия.

Учебната ситуация на предварителния експеримент е както следва: лексикален урок с една група от 15 курсанти проведен на 17.05.2021 г., специалност „Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред“ по задължителната учебна дисциплина „Английски език“, ниво А2 от ОЕЕР на тема „Навиците на тийнейджърите“. Целта на урока е студентите да знаят и да могат да използват глаголни фрази (фиксираны словосъчетания – *doesn't make the bed, doesn't tidy the room, leave wet towels on the floor, don't clean the floor, never does the washing up, change the channel on the TV, doesn't take the dog for a walk, drives them mad*). В методическата разработка са представени шест задачи, от които две са с допълнителни материали базирани на интерактивните методи с цел да се провери ефективността им и готовността на студентите за обучение с такива методи. Това са задачи: 1 – „Свържете словосъчетанията с картините“ и задача 2 – „Подчертайте словосъчетанията, които според Вас се включват в темата за лошите навици на тийнейджърите въщи“. В таблица 1 са представени шест задачи със съответния материал, технологии за представяне и бележки при възникнали проблеми при провеждане на урока.

Цветелина
Господинова

Таблица 1. Задачи към урока за апробация.

	Наименование на задачата	Материал	Технологии	Въпроси/проблеми
1	Създайте словосъчетанията с картините	Работен лист №1, стр.1	Външна платформа- liveworksheets	Обучаван влязал в класната стая чрез своя мобилен телефон.
2	Подчертайте словосъчетанията според Вас, които могат да се вличат в темата относно лещите навизи на тийнейджърите възраст	Работен лист №1, стр.2	Външна платформа- liveworksheets	
3	Попълнете със словосъчетанията статията	SB, р.42, ек.1а	Google classroom	
4	Опитайте се да си спомните осемте лещи навизи от статията. Наличните ли в тетрадките си	SB, р.42, ек.1б	Google classroom	
5	Работа по двойки. Кои от изброените проблеми сте имали, когато сте били тийнейджър	Работен лист №2	Външна платформа- liveworksheets	
6	Писане на кратък текст - самостоятелна (домашна) работа Какви проблеми са най-често срещаните в групата	Текст върху обобщението от дъската за всички групи-параграф-100 думи	Google classroom	

Методологията на предварителния експеримент включва събиране и обработка на данни за проведенния час. Събрани са следните видове данни със съответните инструменти: количествен метод – анкета за оценка на мнение; качествен метод – наблюдение, с апробиране на инструменти – анкета след занятие и карта за наблюдение.

Анкетата включва следните въпроси – Какво е Вашето мнение за задачите по време на урок?, Кои три задачи предпочитате? и Кои три задачи най-малко одобрявате?

Картата за наблюдението е със следните въпроси:

1. Обучаваните справят ли се с технологиите?
2. Учебният материал създава ли допълнителни затруднения на обучаваните?
3. Срещат ли затруднения с външната платформа *liveworksheets*?
4. Обучаваните въввлечени ли са в учебния процес по време на целия час?
5. Има ли навременна и адекватна реакция при непредвидени ситуации?

АПРОБИРАНЕ НА
ИНСТРУМЕНТИ
И ДЕЙНОСТИ НА
ИЗСЛЕДВАНЕ В
ОБУЧЕНИЕ ПО
АНГЛИЙСКИ ЕЗИК
ОТ РАЗСТОЯНИЕ В
ЕЛЕКТРОННА СРЕДА С
ИНТЕРАКТИВНИ МЕТОДИ
НА ОБУЧЕНИЕ

6. Поощряват ли се положителните прояви?
7. Работят ли всички обучавани?

Резултати от предварителен експеримент

Анкета

Анкетата се състои от 3 въпроса за общото отношение на студентите към проведения час. За първия въпрос е използвана 5-степенна Ликертова скала за оценка на мнение Лейбовиц (1967) със стандартни категории (1 – не, 2 – по-скоро не, 3 – нито да, нито не, 4 – по-скоро да, 5 – да). Изчислени са: средна стойност, мода и медиана. Модалната стойност, която се появява най-често в данните (Бижков & Краевски 2002). Медианата е наблюдението, което разделя реда от наблюдения на две. Ако броят е четен, се взима средната стойност от двете средни явления (пак там). За втория и третия въпрос е приложен метода на ранжиране (Герганов). Анализът на данните е направен с количествени методи Кременска (2011), Бижков & Краевски (2002).

Фигура 1 и таблица 2 се отнасят до въпрос 1, свързан с общото впечатление на студентите след провеждане на пилотния експеримент. Състои се от три аспекта на това мнение – задачите са интересни, задачите са полезни и задачите са трудни. От графиката се вижда, че от десет отговорили девет са казали, че задачите са интересни, като шест от тях са абсолютно сигурни. Задачите са полезни според шест обучавани, а четирима са твърдо убедени. Относно трудността на задачите четирима нямат мнение по въпроса, трима смятат че задачите не са трудни, един е сигурен, че задачите са трудни и един е сигурен, че не са трудни. Един не е напълно сигурен, че те са трудни. Разпределението на отговорите по този критерий показва, че студентите намират задачите за добре балансирани от гледна точка на трудност. В обобщение, може да се твърди, че задачите са интересни и полезни със средна стойност около 4,5. Трудността е оценена под неутралната зона (ср. ст. 2,8 и медиана и мода в 3), което

Цветелина
Господинова

може да се тълкува, че за студентите задачите не са нито трудни, нито лесни, т.е. могат да се използват за същинския експеримент.

Таблица 2. Анкета – въпрос 1 мнение за задачи по време на урок -апробация.

	не	по-скоро не	нито да, нито не	по-скоро да	да	ср. ст.	медяна	мода
	1	2	3	4	5			
Задачите са интересни			1	3	6	4,5	5	5
Задачите са полезни				24	20	4,4	4	4
Задачите са трудни	1	6	12	4	5	2,8	3	3

Фигура 1. Анкета – въпрос 1, мнение за задачи по време на урок-апробация.

Фигура 2 и таблица 3 съдържат резултатите от отговорите на въпрос 2 свързан със задачите, които студентите по време на урока са предпочели най-много. Тъй като първа и втора задача са базирани на използване на интерактивни методи, проследяваме оценките на тези две задачи спрямо оценките на останалите. Вижда се (таблица 3 и фигура 2), че първите две задачи са поставени на първите две места от най-много студенти. Първата е поставена на първо място от 7 студента (от 10), а втората задача е на второ място с 4 отговора, 4 – трето и 2 – на първо. От останали-

АПРОБИРАНЕ НА
ИНСТРУМЕНТИ
И ДЕЙНОСТИ НА
ИЗСЛЕДВАНЕ В
ОБУЧЕНИЕ ПО
АНГЛИЙСКИ ЕЗИК
ОТ РАЗСТОЯНИЕ В
ЕЛЕКТРОННА СРЕДА С
ИНТЕРАКТИВНИ МЕТОДИ
НА ОБУЧЕНИЕ

те задачи единствено трета е избирана на 2-ро и 3-то място, но от по-малко студенти – съответно 4 и 3. От това става ясно, че задачите с интерактивни методи са предпочитани от всички студенти.

Таблица 3. Анкета – въпрос 2, мнение за задачи по време на урок-апробация

	Задача 1	Задача 2	Задача 3	Задача 4	Задача 5	Задача 6
I място - 3 точки	21 (7)	6 (2)		3 (1)		
II място - 2 точки	2 (1)	8 (4)	8 (4)			2 (1)
III място - 1 точка		4	3	1	1	1
Средна стойност	2,3	1,8	1,1	0,4	0,1	0,3

Фигура 2. Анкета – въпрос 2, мнение за задачи по време на урок-апробация

Отговорите на въпрос 3, свързан със задачите, които студентите по време на урока са одобрили най-малко, са представени във фиг. 3 и табл. 4. Забелязва се, че задача четири („Опитайте се да си спомните осемте лоши навици от статията“) е най-малко одобряваната от обучаваните. По-малко одобрявана е задача пет (работа по двойки). От задачите, които най-малко се одобряват, на трето място е задача шест (самостоятелна домашна работа). Явно е, че за обучаваните най-малък интерес представляват четвърта, пета и шеста задача, в които не са използвани интерактивни методи.

Цветелина
Господинова

Таблица 4. Анкета – въпрос 3, мнение за задачи по време на урок-апробация

	Задача 1	Задача 2	Задача 3	Задача 4	Задача 5	Задача 6
I място – 3 точки	3 (1)		3 (1)	12 (4)	6 (2)	6 (2)
II място – 2 точки			2 (1)	2 (1)	12 (6)	4 (2)
III място – 1 точка		1		3	1	5
Средна стойност	0,3	0,1	0,5	1,7	1,9	1,5

Фигура 3. Анкета – въпрос 3, мнение за задачи по време на урок-апробация

При сравнение на фигура 2 и фигура 3 се установява, че задачите с включени интерактивни методи се одобряват от обучаваните повече отколкото задачите, в които не са използвани интерактивни методи. Може да се твърди, че резултатите от анкетата показват, че при проведения пробен урок задачите с включени интерактивни методи са полезни и интересни и не са трудни.

Наблюдение

Наблюдението беше проведено от учителя, като бяха отбелязвани брой ситуации, съответстващи на всеки от въпросите, кратко описание на възникналите проблеми по време на часа. Следващият анализ е направен от гледна точка на видовете интерактивност на база на попълнената карта от наблюдението и водените бележки.

АПРОБИРАНЕ НА
ИНСТРУМЕНТИ
И ДЕЙНОСТИ НА
ИЗСЛЕДВАНЕ В
ОБУЧЕНИЕ ПО
АНГЛИЙСКИ ЕЗИК
ОТ РАЗСТОЯНИЕ В
ЕЛЕКТРОННА СРЕДА С
ИНТЕРАКТИВНИ МЕТОДИ
НА ОБУЧЕНИЕ

Интерактивността обучаван – обучаван беше реализирана в пета задача – „Кои от изброените проблеми сте имали, когато сте били тийнейджъри“. Учебният материал е надграден с технологии и представен чрез външната платформа *Liveworksheets*. Обучаваните бяха разделени по двойки от преподавателя. Разговорът между обучаваните започна с първата двойка, при която единият задава въпроси, другият отговаря. Завързва се дискусия относно допуснатите грешки. Преподавателят коригира обучаваните, като дава допълнителни пояснения как се образуват въпросителните форми, при необходимост. Процесът продължи с останалите двойки.

Интерактивността обучаван – материал, надградено с технологии беше реализирана в първа, втора и пета задача. При тази интерактивност се получи проблем в първа задача, която беше с инструкция „свържете словосъчетанията с картините“. Обучаваните работят индивидуално с материала-лексика, надграден с технологии. Двама от обучаваните бяха в платформата *Google classroom* чрез мобилните си телефони и не успяха да се справят със задачата, докато един техен колега не им разясни какво е необходимо да направят. Това показва, че са необходими повече указания за работа в електронен вариант на задачите, свързани със самите технологии и начина на представяне на задачите. Обучаваните във втората задача работят индивидуално, като подчертават словосъчетанията, които според тях могат да се включат в темата относно лошите навици на тийнейджърите въщи, а при петата задача работят групово. Материалът е представен визуално чрез техническо средство. Проблем при тези две задачи не се установи.

Интерактивността преподавател – обучаван беше реализирана в първа, втора, трета и четвърта задача. Преподавателят прави устно изложение чрез платформата *Google classroom* в какво се състоят поставените задачи, а именно „Свържете словосъчетанията с картините“ (задача едно), „Подчертайте словосъчетанията, които според Вас могат да се включат в темата относно лошите навици на тийнейджърите

*Цветелина
Господинова*

вкъщи“ (задача две), „Попълнете със словосъчетанията статията“ (задача три) и „Опитайте се да си спомните осемте лоши навици от статията. Напишете ги в тетрадките си“ (задача четири). В първа и втора задача материалът е надграден с технологии. Студентите изпълняват поставените задачи. Те работят индивидуално. В първа задача имаше проблем (виж по-горе), а в останалите не съществуваше.

На базата на представения анализ на резултатите в картата за наблюдение бяха добавени следните въпроси: „Участват ли равномерно, балансирано с помощта на технологиите обучаваните?“, „Успяват ли да взаимодействат в сътрудничество в груповите задачи?“ и „Видове грешки при изпълнението на задачите“.

В обобщение можем да кажем, че проведеният експеримент е успешен. Студентите дават висока оценка на часа, оценяват задачите като интересни, полезни и не много трудни. На първите две места всички студенти поставят задачите с интерактивни методи. Установиха се и организационни и технологични проблеми на база на които са предвидени следните подобрения при педагогическия дизайн: Необходимо е при въвеждането на нова технология да се отдели време за изясняването ѝ; необходими са по-подробни указания за начина на представяне на отговорите на задачите със съответните технологии.

Основната цел на предварителния експеримент е да се апробират специално разработени дейности с избраните интерактивни методи. В допълнение са апробирани и някои от инструментите за същинския експеримент-анкета след занятие и карта с въпроси за наблюдение. Друга постигната цел с този предварителен експеримент е студентите да се обучат да работят с конкретните избрани технологии, с които са надградени задачите, базирани на интерактивните методи. Отчетоха се още потенциални проблеми, свързани с технологията, както и методически и организационни. Бъдещата работа по същинския експеримент се

АПРОБИРАНЕ НА
ИНСТРУМЕНТИ
И ДЕЙНОСТИ НА
ИЗСЛЕДВАНЕ В
ОБУЧЕНИЕ ПО
АНГЛИЙСКИ ЕЗИК
ОТ РАЗСТОЯНИЕ В
ЕЛЕКТРОННА СРЕДА С
ИНТЕРАКТИВНИ МЕТОДИ
НА ОБУЧЕНИЕ

основава на този предварителен експеримент, като са отчетени направените изводи.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Бижков, Г., Краевски В. (2002). *Методология и методи на педагогическите изследвания*. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.
- Герганов, Е. *Тестово и експертно оценяване* [онлайн]. Достъпен на: https://web2.tu-sofia.bg/sopko/instrumentar/method/Testove_EG.pdf, последно посетен на 22.06.2021.
- Кременска, А. (2011). *Уеббазирано обучение по чужд език*. София, „Изток-Запад“.
- Лейбовиц 1967: Labovitz, S. (1967). Some observations on measurement and statistics. *Social Forces*. 46(2), 151-160. doi:10.2307/2574595. JSTOR 2574595.